

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

*ЕКОНОМІКА Й ОРГАНІЗАЦІЯ
ДІЯЛЬНОСТІ
ОБ'ЄДНАНЬ ПІДПРИЄМСТВ*

**Методичні вказівки
до проведення практичних занять**

*(для студентів 6 курсу заочної форми навчання та
слухачів другої вищої освіти спеціальності
7.03050401 – «Економіка підприємства»)*

Харків
ХНАМГ
2012

Економіка й організація діяльності об'єднань підприємств:
Методичні вказівки до проведення практичних занять (для студентів 6
курсу заочної форми навчання та слухачів другої вищої освіти
спеціальності 7.03050401 – «Економіка підприємства») / Харк. нац.
акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. Г. Федорова. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 34 с.

Укладач: В. Г. Федорова

Рецензент: к. е. н., доц. І. М. Васильєва

Рекомендовано кафедрою економіки підприємства в міському
господарстві факультету післядипломної освіти і заочного навчання,
протокол № 3 від 03 листопада 2009 р.

ЗМІСТ

	Стор.
1. Практичні заняття за модулями	4
1.1. Практичне заняття №1 (три академічні години)	
ЗМ 1. Об'єднання підприємств як суб'єкт господарювання.....	4
1.2. Практичне заняття №2 (три академічні години)	
ЗМ 2. Особливості функціонування об'єднань підприємств.....	7
1.3. Практичне заняття №3 (дві академічні години)	
ЗМ 3. Діяльність промислово-фінансових груп , транснаціональних корпорацій і транснаціональних альянсів.....	9
2. Приклади вирішення типових задач.....	11
3. Ситуаційна вправа.....	18
Додаток.....	25

1. Практичні заняття за модулями

1.1. Практичне заняття №1 (три академічні години)

ЗМ 1. Об'єднання підприємств як суб'єкт господарювання

Дискусія відносно наступних питань:

ТЕМА 1. Об'єднання підприємств як суб'єкт господарювання.

1. Корпоративна форма організації бізнесу.
2. Проблеми розвитку корпоративного бізнесу в Україні.

ТЕМА 3. Державне регулювання діяльності об'єднань підприємств.

1. Державне регулювання корпорацій.
2. Регулювання корпорації підприємств.
3. Регулювання українських корпоративних моделей.
4. Наддержавне регулювання діяльності транснаціональних корпорацій .

ТЕМА 4. Холдингова організація об'єднань підприємств.

1. Функціонування та досвід роботи холдингів за кордоном.
2. Організація та функціонування холдингів в Україні.

Джерела:

1. Закон України “Про підприємництво”.
2. Закон України „Про підприємства в Україні”.
3. Закон України „Про господарські товариства”.
4. Закон України „Про цінні папери і фондову біржу”.
5. Закон України „Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”.
6. Господарській кодекс України.
7. Цивільний кодекс України.
8. „Положення про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації”. - Затвердж. Указом Президента України „Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації” від 11.05.94. - №224/94.

9. Вінник О. Господарські товариства і виробничі кооперативи. Правове становище. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 1998. - 309с.
10. Клейнер Г. Управление корпоративным предприятием в переходной экономике // Вопросы экономики. - 1999. - №8.
11. Круглов М.И. Стратегическое управление компанией: Учебник для вузов. – М.: Русская деловая лит., 1998. - 768 с.
12. Кирцнер И. Конкуренция и предпринимательство: Пер. с англ. / Под ред. А.Н. Романова. - М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2001. - 239 С.
13. Кныш М.И., Пучков В.В., Тютиков Ю.П. Стратегическое управление корпорациями. - 2-е изд. (перераб. и доп.). - СПб.: КультИнформПресс, 2002.
14. Транснаціональні корпорації: Навч. посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В.Новицький та ін. – К.: Таксон, 2001. - 304 с.
15. Ходаківська В.П., Беляєв В.В. Ринок фінансових послуг: теорія і практика: Навч. посібник. К.: ПУЛ, 2002. - 616 с.
16. Економіка підприємства: Підручник / За заг. Ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУД000. - 528 с.

ВИРШЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАДАЧ

Задача 1.1. Відкрите акціонерне товариство "Вінницяхліб" випустило одну тисячу привілейованих акцій номіналом 1 0 грн. Мінімальний річний прибуток при емісії акцій було оголошено рівним 25 % від їх номіналу. Чистий прибуток товариства складає 5000 грн. Визначити мінімальну суму, яку товариство повинно сплатити кожного року у вигляді дивідендів за привілейованими акціями й прибуток на звичайні акції.

Задача 1.2. В оголошенні ВАТ "2-й Харківський авторемзавод" зазначено, що дивіденди за його акціями за рік складуть 20 % річних за звичайними акціями і 30 % за привілейованими акціями. Визначити суму дивіденду на привілейовану акцію номіналом 5 грн. і одну звичайну номіналом 1 грн. Визначити дивідендний вихід, якщо дохід на звичайну акцію складає 0,2 грн.

Задача 1.3. У річному звіті ВАТ "Державний експортно-імпорتنний банк України" за поточний рік наведені наступно дані на одну акцію (у грн.): ціна за книгами - 27,67; діапазон ринкових цін протягом року - 33,275 - 8,125; доход на акцію - 1,56. Визначити діапазон зміни протягом року цінності акції та коефіцієнт котирування.

Задача 1.4. У газеті "Цінні папери України" були наведені в травні поточного року наступні дані про акції ВАТ "Дніпроважмаш": номінал акції 10 грн., курсова вартість - 4,3 грн., сума дивіденду на акцію за III квартал попереднього року - 5 грн. Визначити цінність акції та коефіцієнт її котирування, якщо весь прибуток на акцію був сплачений у вигляді дивіденду.

Задача 1.5. Визначити цінність акції і коефіцієнт її котирування, якщо дивідендний вихід ВАТ "Чернігівавтодеталь" складає 50 %. За даними поточного року на акції номіналом 10 грн. курсова вартість - 4,3 грн., сума дивіденду на акцію за III квартал попереднього року складає 5 грн.

Задача 1.6. Акції ВАТ "Харківський тракторний завод номіналом 10 грн. продавалися на початку року за курсовою вартістю 40 грн. Дивіденд за рік був оголошений у розмірі 10 % річних. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивідендів акцій, куплених на початку року.

Задача 1.7. ЗАТ "Київський суднобудівний-судноремонтний завод" на акції номіналом 10 грн., курсова вартість яких на початку року була рівна 40 грн., сплатив за рік дивіденди в розмірі 14 % річних. Курс долара на початку року складав 5,2 грн. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивіденду акцій.

Задача 1.8. ВАТ "Севастопольський морський завод" на акції номіналом 1 грн., курсова вартість яких на початку року становила 2 грн., виплачувала дивіденди щокварталу за ставками 13, 16,20 і 26 % річних відповідно. Курс долара на початку року складав 5,2 грн., а в кінці кожного наступного кварталу - 5,1, 4,5, 4,6 і 5,8 грн. відповідно. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивіденду акцій, куплених на початку року.

1.2. Практичне заняття №2

(три академічні години)

ЗМ 2. Особливості функціонування об'єднань підприємств

Дискусія відносно наступних питань:

ТЕМА 6. Регулювання діяльності об'єднань підприємств.

1. Регулювання руху акціонерного капіталу.
2. Регулювання інших видів стимулювання працівників.

ТЕМА 7. Організація циклу «дослідження - виробництво» в об'єднаннях підприємств та наукових установах.

1. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.
2. Інноваційна політика об'єднань підприємств.

ТЕМА 8. Фінансування об'єднань підприємств.

1. Теоретичні аспекти фінансової діяльності об'єднань підприємств.
2. Деякі проблеми фінансів діяльності об'єднань підприємств.

Джерела:

1. Закон України „Про банки і банківську діяльність”.
2. Закон України „Про банкрутство”.
3. Закон України „Про інвестиційну діяльність”.
4. Закон України „Про оподаткування прибутку підприємств”.
5. Закон України „Про цінні папери і фондову біржу”.
6. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом? - М.: Финансы и статистика, 1994.
7. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник. - К.: Вища школа, 1997. -271с.
8. Брели Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов: Пер. с англ. -М: ЗАО „Олимп-Бизнес”, 1997.
9. Круглов М.И. Стратегическое управление компанией: Учебник для вузов. - М.: Русская деловая лит., 1998. - 768 с.

10. Поршневу А.Г., Румянцеву З.П. Управління організацією: Учебник. - М.: ИНФРА-М., 1998.-669 с.
11. Управління дослідженнями, розробками та інноваційними проектами / Під ред. СВ. Валдайцева. - СПб.: Изд-во С. Петербург. ун-та, 1995. -208 с.
12. Черваньов Д.М., Рейкова Л.І. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. - К.: Т-во „Знання”, КОО, 1999. -514 с.

ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАДАЧ

Задача 1.9. Облігація ВАТ "Київський мотоциклетний завод" номіналом 25 грн. продається за ціною 24,5 грн. Визначити курс облігацій. Як зміниться ціна облігації, якщо курс облігації зменшиться на 5 %.

Задача 1.10. Курс короткострокових облігацій корпорації "Прем'єр-фінанс" номіналом 100 грн. дорівнює 77,5. Визначити ціну облігацій. Як зміниться курс облігації, якщо ціна на облігації збільшиться на 10 %.

Задача 1.11. Прибуток за облігаціями товариства з обмеженою відповідальністю "Промислова паливно-енергетична компанія" (м. Київ) номіналом 10 грн. виплачується два рази на рік, виходячи з 45 % річних. Визначити суму прибутку при кожній виплаті. Як зміниться прибуток, якщо виплати будуть чотири рази на рік з розрахунку 50 % річних.

Задача 1.12. Державні короткострокові облігації номіналом 1 тис. грн. і терміном обертання 91 день продаються за курсом 87,5. Визначити суму прибутку від покупки 10 облігацій та прибутковість фінансової операції для розрахункової кількості днів у році, рівної 365.

Задача 1.13. 5 облігацій ВАТ "Київцемент" номіналом 10 тис. грн. і терміном 10 років куплені за курсом 94. Відсотки за облігаціями виплачуються в кінці терміну за складною ставкою 25 % річних. Визначити загальний прибуток від фінансової операції та її прибутковість.

Задача 1.14. Дивіденд на акцію ВАТ "Страхова компанія "Династія"" за рік склав 4,5 грн. Банківська ставка за вкладом дорівнює 10 % річних.

Винагорода за ризик покупцю за прогнозованими даними може бути 5 %, 10 % або 15 %. Визначити теоретичну ціну акції.

Задача 1.15. Акції ВАТ "Вінницясервіспостач" були куплені за ціною 2,5 грн. за півроку до виплати дивіденду. Дивіденд за акціями за рік був проголошений у розмірі 10 % річних. Після оголошення про виплату дивідендів курс акцій склав 2,8 грн. Визначити поточну прибутковість акцій у вигляді ефективної ставки відсотків

Задача 1.16. ВАТ "Харцизький трубний завод" на акції номіналом 10 грн., курсова вартість яких на початку року була рівна 45 грн., сплатив за рік дивіденди в розмірі 20 % річних. Курс долара на початку року складав 5,33 грн. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивіденду акцій.

Практичне заняття №3

(дві академічні години)

ЗМ 3. Діяльність промислово-фінансових груп (ПФГ), транснаціональних корпорацій (ТНК) і транснаціональних альянсів

Дискусія відносно наступних питань:

ТЕМА 10. Глобалізація ринків і транснаціональні корпорації .

1. Формування та реалізація стратегій транснаціональних корпорацій .
2. Наддержавне регулювання діяльності транснаціональних корпорацій .

ТЕМА 11. Транснаціональні альянси.

1. Переваги створення транснаціональних альянсів на прикладі міжнародних авіакомпаній.

Джерела:

1. Господарській кодекс України.
2. Цивільний кодекс України.
3. Вінник О. Господарські товариства і виробничі кооперативи. Правове становище. - К.: Т-во „Знання”, КОО, 1998. - 309с.

4. Клейнер Г. Управление корпоративным предприятием в переходной экономике // Вопросы экономики. - 1999. - №8.
5. Клейнер Г., Нагрудная Н. Структурно-интеграционные процессы в экономике: принципы формирования и возможности финансово-промышленных групп // Экономика и математические методы. - 1995. -т. 31, вып.2.
6. Куликов В. Образование финансово-промышленных групп. – Российский экономический журнал. - 1994. - №1.
7. Портер М. Международная конкуренция: Пер. с англ. / Под ред. В.Д. Щетинина. - М.: Международные отношения, 1993. - 896 с.
8. Суторміна В.М., Федоров В.М., Резанова НС. Фінанси зарубіжних корпорацій: Навч.посібник. - К.: Либідь, 1993.
9. Транснаціональні корпорації: Навч.посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В. Новицький та ін. - К.: Таксон, 2001. - 304 с.

ВИРШЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАДАЧ

Задача 1.17. Визначити як зміниться курс облігації дочірнього підприємства "Вільногірський державний гірничо-металургійний комбінат", якщо ціна на облігації збільшиться на 10 %. Поточний курс короткострокових облігацій корпорації номіналом 100 грн. дорівнює 77,5.

Задача 1.18. Акціонерне товариство "Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча" випустило 1 тисячу привілейованих акцій номіналом 20 грн. Мінімальний річний прибуток при емісії акцій було оголошено рівним 25 % від їх номіналу. Чистий прибуток товариства складає 7000 грн. Визначити розмір прибутку на звичайні акції.

Задача 1.19. Державна акціонерна компанія "Укрмедпром" на акції номіналом 1 грн., курсова вартість яких на початку року становила 3 грн., виплачувала дивіденди щокварталу за ставками 13, 18, 20 і 26 % річних відповідно. Курс долара в кінці кожного наступного кварталу складав 5,1, 4,5, 4,6 і 5,8 грн. відповідно. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивіденду акцій, куплених на початку року.

Задача 1.20. Прибуток за облігаціями товариства з обмеженою відповідальністю "Інтерстиль" номіналом 10 грн. виплачується чотири рази на рік з розрахунку 80 % річних. Як зміниться прибуток якщо виплати будуть два рази на рік, виходячи з 50 % річних?

2. ПРИКЛАДИ ВИРІШЕННЯ ТИПОВИХ ЗАДАЧ

Задача 2.1. Акціонерне товариство "Холдингова компанія "Київміськбуд"" випустило 1 тисячу привілейованих акцій номіналом 10 грн. Мінімальний річний прибуток при емісії акцій було оголошено рівним 25 % від їх номіналу. Чистий прибуток товариства складає 5000 грн. Визначити мінімальну суму, яку товариство повинно сплатити кожного року у вигляді дивідендів за привілейованими акціями та прибуток на прості акції.

Вирішення:

Дивіденд на одну акцію дорівнює:

$$D_1 = 10 \times 25/100 = 2,5 \text{ грн.},$$

тоді величина дивіденду за всіма випущеними привілейованими акціями буде дорівнювати:

$$D = 1\,000 \times 2,5 = 2500 \text{ грн.}$$

Прибуток на прості акції - це різниця між чистим прибутком і виплаченим дивідендом за привілейованими акціями.

$$П(ЗА) = 5000 - 2500 = 2500 \text{ грн.}$$

Задача 2.2. В оголошенні акціонерного товариства "Укртранснафта" вказано, що дивіденди за його акціями за рік складуть 20 % річних за простими акціями і 30 % за привілейованими акціями. Визначити суму дивіденду на одну привілейовану акцію номіналом 5 тис. грн. і одну звичайну номіналом 1 тис. грн. Визначити дивідендний вихід, якщо дохід на просту акцію складає 200 грн.

Вирішення:

Сума дивіденду на одну привілейовану акцію буде дорівнювати:

$$Dt = 0,3 \times 5000 = 1500 \text{ грн.}$$

Сума дивіденду на одну просту акцію буде дорівнювати:

$$D_2 = 0,2 \times 1000 = 200 \text{ грн.}$$

Величина виплаченого дивіденду характеризується дивідендним виходом, який розраховується за формулою:

$$\text{дивідендний вихід} = \frac{\text{дивіденд на акцію}}{\text{дохід на акцію}}$$

Тоді дивідендний вихід за простими акціями буде дорівнювати: 200

$$D = 1 \text{ або } 100 \% \text{ L } 200$$

Задача 2.3. У річному звіті АТ "Акціонерний комерційний банк "Капітал"" за поточний рік наведені наступні дані на одну акцію (у грн.): ціна за книгами - 27,67; діапазон ринкових цін протягом року - 33,275 - 8,125; дохід на акцію - 1,56. Визначити діапазон зміни протягом року цінності акції і коефіцієнт котирування.

Вирішення:

Цінність акцій з урахуванням їх попиту на ринку характеризується показником Р /Е (Price to Earning ratio):

$$P / E = \frac{\text{ринкова ціна акції}}{\text{дохід на акцію за рік}}$$

Цей показник використовують для порівняльної оцінки якості акцій різноманітних акціонерних товариств. Крім того, для оцінки якості акцій на ринку використовують коефіцієнт котирування:

$$\text{Ринкова ціна акції} \times \text{коефіцієнт котирування} = \text{книжна (облікова) ціна}$$

Книжна ціна характеризує частку власного капіталу акціонерного товариства, що припадає на одну акцію, і складається з номінальної вартості, частки емісійного прибутку (накопиченої різниці між ринковою ціною проданих акцій та їх номінальною вартістю) і частки нагромадженого прибутку, вкладеного в розвиток акціонерного товариства.

Цінність акції (показник Р /Е) АТ "Акціонерний комерційний банк "Капітал" протягом року становила

$$\text{від } 8,125/1,56 = 5,208 \text{ до } 33,375/1,56 = 21,394.$$

Коефіцієнт котирування знаходився в межах

$$\text{від } 8,125/27,67 = 0,294 \text{ до } 33,275/27367 = 1,203.$$

Задача 2.4. У газеті "Цінні папери України" від 16 лютого поточного року наведені наступні дані про акції ВАТ комерційного банку "Південкомбанк": номінал акції 10 грн., курсова вартість 4,3 грн., сума дивіденду на акцію за III квартал попереднього року - 5 грн. Визначити цінність акції та коефіцієнт її котирування, якщо весь прибуток на акцію був сплачений у вигляді дивіденду.

Вирішення:

Так як дивідендний вихід склав 100 % (весь прибуток на акцію був сплачений у вигляді дивіденду), то дохід на акцію за III квартал склав 5 грн. Вважаючи цей прибуток середнім щоквартальним за рік, одержуємо для річного прибутку на акцію суму:

$$5 \times 4 = 20 \text{ грн.}$$

Отже, цінність акції (показник P / E) буде дорівнювати: $4,3/20 = 0,215$.

Вважаючи далі книжну ціну акції рівною її номінальній вартості, одержуємо для коефіцієнта котирування акції значення: $4,3/10 = 0,43$.

Задача 2.5. Визначити розмір прибутку та цінність акції, якщо дивідендний вихід ВАТ "Запорізький автомобільний завод" складає 50 %. За даними поточного року на акції номіналом 10 грн. курсова вартість дорівнює 4,3 грн., а сума дивіденду на акцію за один квартал попереднього року складає 5 грн.

Вирішення:

Якщо дивідендний вихід склав 50 %, то прибуток на акцію у III кварталі дорівнює:

$$5/0,5 = 10 \text{ грн.}, \text{ то за рік: } 10 \times 4 = 40 \text{ грн.}$$

Отже, цінність акції товариства становитиме: $4,3/40 = 0,1075$

Задача 2.6. Акції ЗАТ "Харків-вовна" номіналом 1 тис. грн. продавалися на початку року за курсовою вартістю 4 тис. грн. за акцію. Дивіденд за рік був оголошений в розмірі 10 % річних. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивідендів акцій, куплених на початку року.

Вирішення:

Якщо прибутки, одержані в процесі фінансової операції, реінвестуються, у формулах для визначення прибутковості треба враховувати весь отриманий прибуток. Реальна прибутковість акцій за рівнем дивіденду залежить від того, наскільки ціна їхньої купівлі відрізняється від номіналу, виходячи з якого українські акціонерні товариства оголошують дивіденд.

Сума дивіденду на акцію за рік складе:

$$D = 0,1 \times 1000 = 100 \text{ грн.}$$

Прибутковість за рівнем дивіденду визначається відношенням розміру дивіденду до курсової вартості акції.

$$P = 100/4000 = 0,025 \text{ або } 2,5 \%$$

Задача 2.7. ЗАТ "Подільське борошно" на акції номіналом 10 тис. грн., курсова вартість яких на початку року була рівна 40 тис. грн., сплатила за рік дивіденди в розмірі 14 % річних. Курс долара на початку року складав 5,6 грн/\$, а на кінець року 5,7 грн. /\$. Визначити реальну прибутковість за рівнем дивіденду акцій.

Вирішення:

Дивіденд за акціями товариства за рік склав:

$$D = 0,14 \times 10 = 1,4 \text{ тис. грн.}$$

Дохідність операції з акціями за рівнем дивіденду можна визначити за формулою для ефективної ставки відсотків:

$$I_e = w/p, n,$$

де w - дохід від фінансової операції;

p - початкова сума;

n - період.

$$40 \cdot (1 + 1 \times 0,14) - 40 = 0,035$$

Вартість акцій у доларах на початку року була:

$$P\$ = 40/5,6 = 7,1 \text{ дол.}$$

Величина річного дивіденду за акціями в доларах склала:

$$D\$ = 40/5,7 = 7 \text{ дол.}$$

Реальна прибутковість акцій корпорації за рівнем дивіденду за рік у доларах, таким чином, дорівнювала:

$$Ie\$ = 7;7,1 = 0,98 \text{ або } 98 \%$$

Задача 2.8. Акціонерний комерційний банк "Імплексбанк" на акції номіналом 1 тис. грн., курсова вартість яких на початку року становила 2 тис. грн, виплачував дивіденди щокварталу за ставками 13, 16,20 і 26 % річних відповідно. Курс долара на початку року складав 5,3 грн., а в кінці кожного наступного кварталу - 5,2; 4,6; 4,5 і 5,8 грн. відповідно. Визначити прибутковість за рівнем дивіденду акцій, куплених на початку року.

Вирішення:

Розмір дивіденду за акціями товариства щоквартально складає:

$$\text{I кв.: } 0,25 \cdot 0,13 \cdot 1000 = 325 \text{ грн.};$$

$$\text{II кв.: } 0,25 \cdot 0,16 \cdot 1000 = 400 \text{ грн.};$$

$$\text{III кв.: } 0,25 \cdot 0,2 \cdot 1000 = 500 \text{ грн.};$$

$$\text{IV кв.: } 0,25 \cdot 0,26 \cdot 1000 = 650 \text{ грн.}$$

Тоді розмір дивідендів за рік:

$$325 + 400 + 500 + 650 = 1875 \text{ грн.}$$

Так як прибутковість за рівнем дивіденду визначається відношенням розміру дивіденду до курсової вартості акції, то

$$Ie = 1875/2000 = 0,9375 \text{ або } 93,75 \%$$

Задача 2.9. Курс короткострокових облігацій ВАТ "Вінницький пивзавод" номіналом 100 грн. дорівнює 77,5. Визначити ціну облігацій. Як зміниться курс облігації, якщо ціна на облігації збільшиться на 10 %.

Вирішення:

Ціна облігації при заданому курсі буде дорівнювати:

$$P = 77,5 \times 100/100 = 77,5 \text{ грн.}$$

Курс облігації визначається за формулою

$$K_0 = PjN.$$

Якщо ціна на облігації збільшиться на 10 %, то курс облігації дорівнюватиме:

$K_0 = 77,5 \times 1,1 \times 100/100 = 85,2$, тобто курс облігації збільшиться на 7,7 (85,2 - 77,5).

Задача 2.10. Прибуток за облігаціями товариства з обмеженою відповідальністю "Булмеханізація" номіналом 10000 грн. виплачується два рази на рік, виходячи з 45 % річних. Визначити суму прибутку при кожній виплаті. Як зміниться прибуток, якщо виплати будуть чотири рази на рік з розрахунку 50 % річних.

Вирішення:

Сума прибутку, виходячи з 45 % річних:

$$I_1 = 0,5 \times 0,45 \times 10000 = 2250 \text{ грн.}$$

Якщо виплати будуть чотири рази на рік з розрахунку 50 % річних, то сума прибутку буде дорівнювати:

$$I_2 = 0,25 \times 0,5 \times 10000 = 1250 \text{ грн.}$$

Задача 2.11. Державні короткострокові облігації номіналом 1 тис. грн. і терміном обертання 91 день продають за курсом 87,5. Визначити суму прибутку від купівлі 10 облігацій і прибутковість фінансової операції для розрахункової кількості днів у році, рівної 365.

Вирішення:

Якщо відсотки за облігаціями не виплачуються, джерелом прибутку від їхнього придбання буде різниця між ціною викупу (номіналом) і ціною купівлі. Різницю цих цін називають дисконтом, а самі облігації - дисконтними. До таких облігацій належать державні короткострокові зобов'язання. Прибуток від купівлі таких облігацій буде рівний:

$$W = N - P = N - P_k \times N/100 = N (1 - P_k/100)$$

Тоді прибуток від купівлі однієї облігації:

$$W = 1000 \times (1 - 87,5/100) = 125 \text{ грн.}$$

Прибуток від купівлі 10 облігацій складе:

$$W_T = 10 \times 125 = 1250 \text{ грн.}$$

Задача 2.12. 5 облігацій АТ "Чернігівсортнасінявоч" номіналом 10 тис. грн. і терміном 10 років куплені за курсом 94. Відсотки за облігаціями

виплачуються в кінці терміну за складною ставкою 25 % річних. Визначити загальний прибуток від фінансової операції та її прибутковість.

Вирішення:

Прибуток від купівлі довгострокових облігацій з виплатою відсотків буде складатися з суми отриманих відсотків і різниці між ціною їхнього погашення (номіналом) і ціною купівлі. Якщо відсотки по облігації сплачуються в кінці терміну, то при їхньому нарахуванні за ставкою складних відсотків g сума процентних грошей при погашенні облігації через n років складе:

$$I = N(1 + g)^n - N.$$

Якщо облігація була куплена за ціною P , загальний прибуток від неї буде дорівнювати:

$$W = I + N - P = N \times (1 + g)^n - P = N \times [(1 + g)^n - Pk/100].$$

прибутковість покупки облігації у вигляді ефективної ставки складних відсотків буде рівна:

Прибуток від однієї облігації

$$W_1 = 10000 \times [(1 + 0,25 \times 0,05)^5 - 94/100] = 83732 \text{ грн.}$$

прибуток від 5 облігацій

$$W_5 = 5 \times 83732 = 418\,660 \text{ грн.}$$

Задача 2.13. Дивіденд на акцію АТ "Макіївський універмаг" за рік склав 4,5 тис. грн. Банківська ставка закладами дорівнює 10 % річних. Винагорода за ризик покупцю за прогнозованими даними може бути 5, 10 або 15 %. Визначити теоретичну ціну акції.

Вирішення:

Теоретична ціна акції для покупця буде дорівнювати:

$P = D / r$, де D - розмір дивіденду;

r - норма прибутку, яка в даному випадку буде дорівнювати сумі банківської ставки закладами й відсотку ризику.

$$P_1 = 4500/15 = 300 \text{ грн.}$$

$$P_2 = 4500/20 = 225 \text{ грн.}$$

$$P_3 = 4500/25 = 180 \text{ грн.}$$

Задача 2.14. Акції корпорації номіналом 1 тис. грн. були куплені за ціною 2,5 тис. грн. за півроку до виплати дивіденду. Дивіденд за акціями за рік був проголошений у розмірі 10% річних. Після оголошення про виплату дивідендів курс акцій склав 2,8 тис.грн. Визначити поточну прибутковість акцій у вигляді ефективної ставки відсотків.

Вирішення:

Розмір річного дивіденду за акцією дорівнює:

$$D = 0,1 \times 1000 = 100 \text{ грн.}$$

Поточна прибутковість акції за термін з моменту її покупки визначається сумою річного дивіденду і можливим прибутком від продажу акції:

$$n = \frac{100 + 2800 - 2500}{2500 \times 0,5} = 0,32,$$

тобто поточна прибутковість складає 32 %.

3. СИТУАЦІЙНА ВПРАВА

Учасники:

1. Команда перша представляє і відповідає за діяльність підприємства ВАТ "Поділля".

2. Команда друга представляє і відповідає за діяльність підприємства ВАТ "Володарка".

3. Регулюючий орган (2-3 учасники).

Правила вирішення ситуаційної вправи:

Присутні поділяють на учасників гри. Кожна команда отримує ситуаційне завдання для свого підприємства. Керівник гри (викладач) ставить запитання, на які команди мають дати обґрунтовані відповіді і за які отримують бали. Учасники, що представляють регулюючий орган, стежать за правильністю відповідей і роз'яснюють помилки й неточності. Кількість запитань необмежена. В кінці гри керівник підраховує бали учасників та визначає переможців.

Суть вправи:

Підприємства однієї швейної галузі "Поділля" та "Володарка" зареєстровані як відкриті акціонерні товариства, статутний капітал підприємств складає 216450 тис.грн. Структура статутного капіталу цих підприємств наведена в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Структура статутного капіталу підприємств

Показники	ВАТ "Поділля"	ВАТ "Володарка"
Акцій, всього	216450	216450
Привілейовані акції	15980	10130
Прості акції по закритій підписці серед працівників	130093	141110
Прості акції у державній власності	40210	35010
Прості акції у власності підприємства	30167	30200

Ситуаційне завдання 1. Підприємства планують збільшити статутний капітал на 4 % шляхом випуску акцій. Які акції привілейовані чи прості можуть випустити підприємства? Представити можливу структуру статутного капіталу після його збільшення.

Ситуаційне завдання 2. Рішення про випуск акцій підприємством ВАТ "Поділля" було оформлено протоколом, а підприємством ВАТ "Володарка" - договором. У протоколі ВАТ "Поділля" було зазначено: фірмове найменування емітента, найменування контролюючого органу, дані про розміщення раніше випущених в обіг цінних паперів, номінальну вартість акцій, порядок виплати дивідендів, порядок повідомлення про випуск і порядок розміщення акцій. У договорі ВАТ "Володарка" було зазначено: найменування емітента та його місцезнаходження, вартість основних і оборотних фондів емітента, мету випуску акцій, дані про загальну суму емісії і кількість акцій, порядок виплати дивідендів, черговість випуску акцій (випуск відбувається різними серіями). Для реєстрації випуску цінних паперів документи передали Міністерству фінансів України. Яке

підприємство допустило порушення?

Ситуаційне завдання 3. Привілейовані акції підприємств були випущені з фіксованим процентом до їх номінальної вартості у розмірі 8 % річних. Причому підприємство ВАТ "Поділля" у поточному році отримало прибутку 15060 тис.грн., а ВАТ "Володарка" 13036 тис.грн., сума за банківський кредит ВАТ "Володарка" складає 1200 тис.грн. Обґрунтувати порядок виплати доходу по акціях.

Ситуаційне завдання 4. Підприємства для покриття збитків від господарської діяльності реалізують акції номінальною вартістю 1 тис.грн. інституціональним інвесторам за ціною 2 тис.грн. за акцію. Підрахувати дохід підприємств з урахуванням платежів у бюджет, якщо ВАТ "Поділля" продало 100 акцій, а підприємство ВАТ "Володарка" - 120.

Ситуаційне завдання 5. Підприємства вирішили провести емісію пінних паперів у бездокументній формі. Емітент оформлює лише один глобальний сертифікат, причому розмір статутного капіталу емітента складає 850 тис.грн. ВАТ "Поділля" планує випуск цінних паперів на суму 250 тис.грн., а ВАТ "Володарка" - на суму 150 тис.грн. З яким підприємством буде оформлений сертифікат? Вказати особливості оформлення глобального сертифікату.

Ситуаційне завдання 6. Розробити для підприємства проект положення про фонди акціонерного товариства.

Правові акти та література:

1. Закон України "Про цінні папери та фондову біржу" від 22 травня 1991 р. № 120 І-ХІІ із доповненнями, внесеними згідно із Законом України від 5.05.99 р. № 622-ХІV.

2. Закон України "Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні" від 10 грудня 1997 р. № 710І97-ВР.

3. Положення про порядок реєстрації випуску акцій і облігацій підприємств та інформації про їх емісію. Затверджено наказом ДКЦПФР від 12 лютого 1998 р. № 38 зі змінами від 19 квітня 1999 р.

4. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22

травня 1997 р. № 283І97-ВР.

5. Закон України "Про господарські товариства" від 19 вересня 1991 р.

6. Задихайло Д.Б., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навчальний посібник - Х.: Еспада, 2003.- 688 с.

7. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління: Навч. посібник. - К: Знання-Прес, 2002. - 317 с.

Ключ до рішення:

Ситуаційне завдання 1. Статутний капітал підприємств збільшиться на 8658 тис. грн. та буде становити 225108 тис. грн. Підприємство ВА Т. "Володарка" може без порушень випустити на цю суму привілейовані або прості акції. Підприємство ВАТ "Поділля" може додатково випустити лише прості акції, так як згідно зі статтею 4 Закону України "Про цінні папери та фондову біржу" привілейовані акції не можуть бути випущені на суму, що перевищує 10 процентів статутного фонду акціонерного товариства.

Структура статутного капіталу цих підприємств наведена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 - Структура статутного капіталу підприємств

Показники	ВАТ "Поділля"		ВАТ "Володарка"	
	сума	частка, %	сума	частка, %
Акцій, всього	225108	100	225108	100
Привілейовані акції	15980	7	18788	8
Прості акції	138751	62	141110	64
в тому числі по закритій підписці серед працівників	130093	58	141110	64
Прості акції у державній власності	40210	18	35010	15
Прості акції у власності підприємства	30167	13	30200	13

Ситуаційне завдання 2. Обидва підприємства оформили рішення з

порушенням.

По-перше, рішення про випуск акцій оформлюється протоколом (стаття 6 Закону України „Про цінні папери та фондову біржу”).

По-друге, Протокол рішення про випуск акцій повинен обов'язково містити: фірмове найменування емітента та його місцезнаходження; розмір статутного фонду або вартість основних і оборотних фондів емітента; цілі та предмет його діяльності; зазначення службових осіб емітента; найменування контролюючого органу (аудиторської фірми); дані про розміщення раніше випущених в обіг цінних паперів; мету випуску акцій; зазначення категорій акцій; кількість іменних акцій та акцій на пред'явника; кількість привілейованих акцій; дані про загальну суму емісії і кількість акцій; номінальну вартість акцій; кількість учасників голосування; порядок виплати дивідендів; термін і порядок передплати акцій та їх оплати; термін повернення коштів при відмові від випуску акцій; черговість випуску акцій (у разі випуску їх різними серіями); порядок повідомлення про випуск і порядок розміщення акцій; умови розпорядження акціями; права власників привілейованих акцій; переважне право на придбання акцій при новій емісії (*частина третя статті 6 Закону України „Про цінні папери та фондову біржу” із доповненнями, внесеними згідно із Законом України від 05.05.99 р. М 622-XIV*).

По-третє, реєстрація цінних паперів здійснюється Комісією з цінних паперів і фондового ринку і її відділеннями на місцях залежно від обсягів випуску. Згідно зі *статтею 4 Закону України „Про національну депозитарну систему та особливості електронною обігу цінних паперів в Україні”* форма випуску цінних паперів визначається за рішенням емітента про випуск цінних паперів, затверджується Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку при реєстрації випуску та є підставою для взяття цих цінних паперів на обслуговування Національною депозитарною системою як іменних цінних паперів у документальній формі, цінних паперів на пред'явника у документальній формі або цінних паперів у бездокументній формі, іменна ідентифікація власників яких здійснюється на підставі облікового реєстру

рахунків власників у зберігача.

Ситуаційне завдання 3. Дивіденди по акціях виплачуються один раз на рік за підсумками календарного року в порядку, передбаченому статутом акціонерного товариства, за рахунок прибутку, що залишається у його розпорядженні після сплати встановлених законодавством податків, інших платежів у бюджет та процентів за банківський кредит (*стаття 9 Закону України „Про цінні папери та фондову біржу“ із доповненнями, внесеними згідно із Законом України від 05.05.99 р. № 622-XIV*)

Виплата дивідендів по привілейованих акціях ВАТ "Поділля":

$$15980 \times 8/100 = 1278,4 \text{ тис. грн.}$$

Виплата дивідендів по привілейованих акціях ВАТ "Володарка":

$$18788 \times 8/100 = 1503,4 \text{ тис. грн.}$$

Підприємство ВАТ "Поділля" може виплатити дивіденди за привілейованими акціями з одержаного прибутку, а ВАТ "Володарка" з величини прибутку повинно сплатити 1200 тис.грн. за банківський кредит, тому величина чистого прибутку складатиме 11836 тис.грн. (13036-1200), що буде недостатньо для виплати дивідендів.

Згідно зі *статтею 4 Закону України „Про цінні папери та фондову біржу“*, виплата дивідендів проводиться у розмірі, зазначеному в привілейованій акції, незалежно від розміру одержуваного товариством прибутку у відповідному році. У тому разі, коли прибуток відповідного року є недостатнім, виплата дивідендів по привілейованих акціях проводиться за рахунок резервного фонду.

Ситуаційне завдання 4. При перевищенні ціни продажу над номінальною вартістю акції, акціонерне товариство отримує суми, які підпадають під поняття "емісійний дохід", який в Україні, згідно з *пунктом 7 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств "*, не обкладається податком і є важливим джерелом зміцнення фінансового становища підприємства.

Тому дохід підприємства ВАТ "Поділля": $(2-1) \times 100 = 100$ тис. грн.

Дохід підприємства ВАТ "Володарка": $(2-1) \times 120 = 120$ тис. грн.

Ситуаційне завдання 5. Цінні папери, обіг яких дозволено на території України, і цінні папери, на які поширюється дія законів У країни, можуть випускатися в документальній та бездокументній формах (*стаття 4 Закону України "Про національну депозитарну систему та особливості електронною обігу цінних паперів в Україні "*). Так як депозитарій - юридична особа, яка створюється у формі відкритого акціонерного товариства, учасниками якого є не менше ніж десять зберігачів, і яка здійснює виключно депозитарну діяльність. При цьому частка одного учасника в статутному фонді депозитарію не може перевищувати двадцяти п'яти відсотків цього фонду (стаття 10 цього закону). Тому пропозиція скласти глобальний сертифікат буде належати підприємству ВАТ "Володарка".

Глобальний сертифікат - документ, оформлений на весь випуск цінних паперів у бездокументній формі, крім приватизаційних паперів, які засвідчують право власника на безоплатне одержання у процесі приватизації частки майна державних підприємств, державного житлового фонду, Земельного фонду, який підтверджує право на здійснення операцій з цінними паперами цього випуску в Національній депозитарній системі. Згідно зі *статтею 4 Закону України "Про національну депозитарну систему та особливості електронною обігу цінних паперів в Україні"* на період передплати на певний випуск (емісію) цінних паперів емітент оформляє тимчасовий глобальний сертифікат, який підлягає заміні на постійний після державної реєстрації цього випуску Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку або анулюється в разі визнання випуску таким, що не відбувся. Глобальний сертифікат, оформлений після державної реєстрації та визнання випуску таким, що відбувся, зберігається в депозитарії протягом усього періоду існування цінних паперів у бездокументній формі.

Ситуаційне завдання 6. Проект положення про фонди акціонерного товариства наведений в Додатку А.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Спостережною (наглядовою) радою
акціонерного товариства

Протокол від "02" 05 2004 р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ФОНДИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1. Загальні положення

Положення "Про фонди АТ" (далі - Положення) визначає порядок формування та використання фондів акціонерного товариства "_____"
(далі - Товариство, АТ).

Положення розроблене відповідно до Закону України "Про господарські товариства" та Статуту А Т.

Товариство може створювати такі фонди: фіксований -
статутний фонд;

змінні - резервний;

- фонд розвитку виробництва;

- фонд соціального розвитку;

- фонд заохочення;

- фонд оплати праці органам управління та контролю;

- фонд сплати дивідендів;

- фонд накопичення коштів для викупу власних акцій.

Крім названих АТ може створювати інші фонди.

II. Фонди

1. Статутний фонд

1.1. Статутний фонд - це сукупність вкладів (у грошовому або майновому вираженні) учасників та засновників у майно АТ для забезпечення його діяльності в розмірах, визначених установчими документами.

1.2. Товариство має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір статутного фонду.

1.3. Розмір статутного фонду після повної оплати всіх раніше випущених акцій може бути збільшено через:

- випуск нових акцій;
- збільшення номінальної вартості акцій;
- обмін облігацій на акції.

1.4. Випуск акцій для покриття збитків, пов'язаних з господарською діяльністю АТ, заборонено.

1.5. У повідомленні про скликання загальних зборів акціонерів для вирішення питання про збільшення або зменшення статутного фонду мають бути наведені:

- мотиви, спосіб та мінімальний розмір збільшення або зменшення статутного фонду;
- проект зміни статуту АТ, пов'язаний із збільшенням або зменшенням статутного фонду;
- кількість акцій, що додатково випускаються або вилучаються з обігу, їх категорії та загальна вартість;
- нова номінальна вартість акції;
- права акціонерів при додатковому випуску акцій або їх вилученні;
- дата початку та завершення підписки на акції, що додатково випускаються, або терміну їх вилучення;
- порядок відшкодування власникам акцій збитків, пов'язаних зі змінами статутного фонду.

1.6. Підписка на додатково випущені акції проводиться у загальному порядку. Акціонери користуються переважним правом на придбання додатково випущених акцій в кількості, пропорційній їх частці в статутному фонді Товариства або в меншій кількості.

1.7. У разі, якщо підписка на акції перевищує кількість додатково випущених акцій, загальні збори акціонерів Товариства можуть прийняти або відхилити зайву підписку.

Відмова в підписці провадиться згідно з переліком передплатників з кінця переліку. Особам, які підписалися на акції, повертають внесені ними кошти або інше майно не пізніше як через 30 днів після закінчення терміну підписки.

1.8. Рішення про зменшення статутного фонду АТ приймається у виняткових випадках, але при згоді кредиторів.

1.9. Зменшення статутного фонду здійснюється через:

- зменшення номінальної вартості акцій;
- зменшення кількості акцій викупом частини акцій у їх власників з метою анулювання.

1.10. Акції, викуплені Товариством у їх власників з метою анулювання, мають бути анульовані у термін не більш як один рік. Протягом цього періоду розподіл прибутку, а також голосування, визначення кворуму на загальних зборах акціонерів провадиться без урахування придбаних Товариством власних акцій.

1.11. По закінченні 6 місяців з дня доведення до відома всіх акціонерів рішення АТ про зменшення розміру статутного фонду акції, які не були подані для анулювання, визнаються недійсними.

1.12. Виплати по акціях, поданих для анулювання, сплачуються із розрахунку на день прийняття рішення про зменшення розміру статутного фонду. Виплата проводиться після затвердження звіту за рік, у якому прийнято це рішення, і у термін до 12 місяців з дня його прийняття з проведенням індексації на момент виплати виходячи з офіційно визначеного рівня інфляції в порядку подання акціонером заяви на анулювання акцій.

1.13. АТ відшкодовує власнику акцій збитки, пов'язані із змінами статутного фонду. Спори щодо відшкодування цих збитків вирішуються судом або арбітражним судом.

1.14. Зміни Статуту, пов'язані із зміною статутного фонду, мають бути зареєстровані в порядку, встановленому чинним законодавством України.

1.15. Рішення про зміну розміру статутного фонду набирають чинності з моменту внесення цих змін до державного реєстру.

2. Резервний фонд

2.1. Резервний фонд АТ створюється в розмірі, встановленому установчими документами, але не менш як 25 % статутного фонду Товариства для усунення тимчасових фінансових труднощів та забезпечення нормальних умов роботи А Т.

2.2. Резервний фонд формується шляхом річних відрахувань у розмірі не менш як 5 % суми чистого прибутку АТ до одержання необхідної суми.

2.3. Кошти резервного фонду використовуються на: - покриття непередбачених витрат;

- покриття балансового збитку за звітний рік;

- виплати дивідендів за привілейованими акціями та відсотків за облігаціями в разі відсутності чи недостатності в Товаристві інших коштів для цих цілей.

2.4. Кошти резервного фонду, використані за призначенням, поповнюються у порядку, передбаченому П.2.2 цього Положення.

2.5. Не використані за рік кошти резервного фонду не вилучаються і переходять на наступний рік

3. Фонд розвитку виробництва

3.1. Для забезпечення розширеного відтворення та оновлення основних фондів в АТ створюється фонд розвитку виробництва.

3.2. Фонд розвитку виробництва створюється за рахунок:

_ відрахувань з прибутку, який залишається в розпорядженні АТ;

- виручки від реалізації майна, що не використовується;

- інших джерел, передбачених чинним законодавством.

3.3. Кошти фонду розвитку виробництва використовуються на: _ фінансування витрат на технічне переоснащення, реконструкцію та розширення виробничої бази АТ;

- фінансування приросту власних оборотних коштів, а також відшкодування їх нестачі;

- фінансування витрат на підготовку і освоєння нових і модернізованих

видів продукції й послуг, прогресивних технологічних процесів, виготовлення дослідних зразків;

- створення та розширення потужностей по виробництву товарів народного споживання та надання послуг населенню;

- погашення наданих довгострокових кредитів банків, що відповідно до чинного законодавства погашаються за рахунок фонду розвитку виробництва;

- здійснення природоохоронних заходів;

покриття збитків, що виникають у АТ при передаванні майна іншим підприємствам у разі його продажу чи списання, а також на покриття витрат по основних засобах, зданих в оренду; - фінансування інших виробничих потреб.

3.4. Не використані в поточному році кошти фонду розвитку виробництва не підлягають вилученню і використовуються в наступні роки в загальному порядку.

4. Фонд соціального розвитку

4.1. Для розширення соціально-побутової сфери в АТ створюється фонд соціального розвитку.

4.2. Фонд соціального розвитку створюється за рахунок

- відрахувань з прибутку, який залишається в розпорядженні АТ;

- виручки від реалізації майна, що не використовується;

- інших джерел, передбачених чинним законодавством.

4.3. Кошти фонду соціального розвитку використовуються на: - будівництво житлових будинків, дитячих закладів та інших об'єктів соціального призначення;

- премії та подарунки до свят і ювілеїв;

- матеріальну допомогу на поховання (суми, що перевищують передбачені чинним законодавством);

- оплату додатково наданих за рішенням загальних зборів акціонерів (понад розміри, передбачені законодавством) відпусток працівникам, у тому числі жінкам, які виховують дітей;

- одноразову допомогу ветеранам праці, що виходять на пенсію;
- доплати і надбавки до державних пенсій працюючим пенсіонерам;
- вартість путівок на лікування і відпочинок, екскурсії та мандрівки або суми компенсацій, виданих замість путівок;
- суми, спрямовані (як готівкою, так і за безготівковими розрахунками) на здешевлення вартості харчування працівників у їдальнях, буфетах, профілакторіях АТ, а також дітей, що перебувають у дитячих санаторіях, яслах, оздоровчих таборах АТ;
- витрати на погашення позик, виданих працівникам АТ для поліпшення житлових умов, придбання садових будинків і обзаведення домашнім господарством;
- інші витрати, що мають індивідуальний характер (оплата комунальних послуг, продовольчих та промислових товарів, включаючи товари, одержані за бартером, продуктових замовлень, проїзних квитків, абонементів у групи здоров'я, передплата на газети та журнали, протезування, оплата всіх видів страхування працівників та ін.);
- придбання акцій (для працівників АТ);
- фінансування інших соціальних потреб.

4.4. Не використані в поточному році кошти фонду соціального розвитку не підлягають вилученню і використовуються в наступні роки в загальному порядку.

5. Фонд заохочення

5.1. Для задоволення особистих потреб працівників створюється фонд заохочення А Т.

5.2. Фонд заохочення створюється за рахунок відрахувань з чистого прибутку, який залишається у розпорядженні АТ за нормативом, встановленим у відсотках до нього загальними зборами акціонерів.

5.3. Кошти фонду заохочення витрачаються за кошторисом, який розглядається і затверджується в порядку, передбаченому Положенням "Про підготовку, розгляд та укладення колективного договору", затвердженим

рішенням Спостережної (наглядової) ради АТ.

5.4. За рахунок фонду здійснюються всі індивідуальні заохочувальні виплати членам трудового колективу АТ, крім зазначених законодавством України, які нараховуються та сплачуються за рахунок собівартості.

5.5. Напрями використання фонду заохочення визначаються колективним договором, який укладається між трудовим колективом та власниками АТ в особі Голови Правління АТ.

5.6. До заохочувальних та компенсаційних виплат, які здійснюються за рахунок фонду заохочення, належать:

- а) винагороди за підсумками роботи за рік;
- б) премії та подарунки до свят і ювілеїв;
- в) надбавки та доплати У частині, що перевищує встановлені законодавством розміри, а також надбавки та доплати, не передбачені чинним законодавством;
- г) матеріальна допомога (оздоровчі, екологічні, інші виплати).

5.7. Кошти фонду заохочення, створені за рахунок прибутку і не використані в поточному році, вилученню не підлягають і використовуються в наступні роки в загальному порядку.

6. Фонд оплати праці органів управління та контролю

6.1. Фонд оплати праці органів управління та контролю створюють для оплати праці членам Спостережної (наглядової) ради АТ та Голові Ревізійної комісії за рахунок чистого прибутку А Т.

6.2. Розмір фонду визначається загальними зборами акціонерів.

6.3. Порядок використання коштів фонду визначається "Положенням про оплату праці посадових осіб органів управління та контролю".

7. Фонд сплати дивідендів

7.1. Фонд сплати дивідендів створюється за рахунок чистого прибутку АТ за нормативом, встановленим загальними зборами акціонерів.

7.2. Фонд сплати дивідендів поділяють на три частини: виплата обов'язкових відсотків по облігаціях;

- виплата дивідендів по привілейованих акціях;
- виплата дивідендів по простих акціях.

7.3. Порядок нарахування та виплати доходу по облігаціях та дивідендів по акціях регулюється положенням АТ "Про нарахування та виплату доходу (дивідендів) за цінними паперами".

7.4. Порядок виплат з фонду дивідендів:

7.4.1. Насамперед здійснюються обов'язкові виплати відсотків по облігаціях та дивідендів по привілейованих акціях. У разі, якщо кошти фонду дивідендів недостатні для здійснення цих виплат, останні провадяться за рахунок коштів резервного фонду.

7.4.2. Інші кошти фонду спрямовуються на сплату дивідендів по простих акціях. Залучення коштів для зазначених виплат з інших джерел не проводиться.

7.4.3. Виплата дивідендів здійснюється у термін, визначений загальними зборами акціонерів.

8. Фонд накопичення коштів для викупу власних акцій

8.1. Фонд накопичення коштів для викупу власних акцій створюється за рахунок чистого прибутку А Т.

8.2. Розмір фонду визначається загальними зборами акціонерів.

8.3. Порядок використання коштів фонду визначає Правління АТ, а саме:

- доцільність;
- ціну й кількість акцій, що викуповуються.

9. Порядок розподілу прибутку

9.1. Балансовий прибуток Товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних і прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З балансового прибутку Товариство сплачує податки та інші передбачені законодавством платежі до бюджету. Чистий прибуток, що утворюється після здійснення наведених розрахунків, залишається в повному розпорядженні Товариства.

9.2. За рахунок коштів чистого прибутку Товариство створює свої Фонди,

розмір яких затверджується загальними зборами акціонерів.

9.3. Нормативи відрахувань від прибутку у фонди Товариства затверджуються загальними зборами акціонерів (у межах чинного законодавства України).

9.4. Якщо протягом фінансового року Правління вважає за потрібне змінити встановлені розміри розподілу чистого прибутку, воно може це зробити, але має погодити рішення зі Спостережною (наглядовою) радою АТ.

9.5. Встановлюється така черговість відрахувань із чистого прибутку АТ.

9.5.1. Насамперед здійснюється розрахунок та відрахування суми резервного фонду.

9.5.2. Решта чистого прибутку АТ розподіляється пропорційно до визначених на загальних зборах акціонерів розмірів між фондами - розвитку виробництва;

- соціального розвитку;
- заохочення;
- _ оплати праці органам управління та контролю;
- сплати дивідендів;
- _ накопичення коштів для викупу власних акцій.

9.6. За підсумками звітнього періоду Правління АТ подає для ознайомлення загальним зборам акціонерів звіт про використання цих фондів.

10. Прикінцеві положення

10.1. Зміни й доповнення до цього Положення вносяться відповідно до змін у чинному законодавстві. Статуті і прийнятих рішень Спостережної (наглядової) ради АТ.

10.2. Норми, встановлені цим Положенням, є недійсними, якщо вони суперечать чинному законодавству і Статуту АТ.

10.3. Якщо окремі норми, встановлені цим Положенням, визначені недійсними, це не спричиняє визнання недійсними інших норм та Положень в цілому.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Економіка й організація діяльності об'єднань підприємств

Методичні вказівки до проведення практичних занять
(для студентів 6 курсу заочної форми навчання та слухачів другої вищої
освіти спеціальності 7.03050401 – «Економіка підприємства»)

Укладач **ФЕДОРОВА** Вікторія Геннадіївна

Відповідальний за випуск *А. Є. Ачкасов*

Редактор *М. З. Аляб'єв*

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2010, поз. 498М

Підп. до друку 14.05.2010 р.	Формат 60x84/16
Друк на різнографі	Ум. друк. арк. 1,5
Тираж 50 пр.	Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011